

реподобни Јефрем Сирин

МОЛИТВЕНИК

Прво сузно мољење

Понедељком увече

Прими мољење из мојих оскврнављених и нечистих уста, Владару свих и свега, човекољубиви Исусе Христе. Не узгнушај се мене недостојног и неразумног, и не покажи недостојном утехе Твоје душу моју, која се аду приближи. Потражи ме као овцу изгубљену, јер мимо свега, у срђа у мени нема, ни помисли да исправљам себе. Заслепљен сам сластољубљем, помрачена је душа моја, и од опијености страстима безосећајно постаде срце моје.

Сав јад свој, сво лукавство, сву неразумност Теби исповедам, Господе, Спаситељу света. Исповедам, такође, и сву милину и сладост онога што Ти по благодати Својој учини са мном, Човекољупче. Од младости своје огорчих Те и нерасположен према добру постах, изумитељ свакојаких порока, спреман на сваки грех. Али Ти, Владико, Сине Божији, по великом милосрђу Свом, ниси гледао на сва моја лукавства. Глава је моја подигнута благодаћу Твојом, Владико, али поново се приклања ради грехова мојих. Благодат ме Твоја изнова вуче у живот, а ја се са највећим у срђем устремљујем у смрт, јер ме моја погубна навика у слабостима, чак и против моје воље, привлачи к себи.

Ужасна је и страшна та навика, нераздрешивим узама везује мој ум, а те ме везе вазда издају као оног ко их је желео. По навици се уплићем у мреже и радујем се, бедник, што сам уплетен. Тонем у неподношљиву дубину и то ме весели. непријатељ свакодневно обнавља окове моје, а ја се радујем. О, колику препреденост има непријатељ! Не везује ме везама које не желим, него ми, напротив, ставља увек такве окове и мреже које ја примам са великим задовољством, јер он зна да је моја воља јача, па ме у трен ока окује оковима које ја сам хоћу.

За стид и срамоту је то што сам свезан сопственим жељама, ридања и плача достојно је ово. У трену могу да покидам везе и ослободим се свих мрежа, али побеђен слабостима и добровољно робујући страсним навикама, не желим то да учиним. И оно још ужасније што ме тера да се обливам сузама стида је то, што се саглашавам са жељама непријатеља свога. Он ме везује, а ја умртвљујем себе страстима које га радују. Могу да раскинем везе, али то не чиним; могу да избегнем замке, али не желим. Има ли шта вредније ридања и плача? Која је срамота тежа од ове? Тешко мени, нема већег стида, него када човек испуњава жеље свога непријатеља.

У таквом се стању ја грешни налазим, видим окове своје, а скривам их из страха. Савест ме изобличава:

"Зашто се не уразумиш јадниче? Зар не знаш да је страшни Дан Суда пред вратима? Устани као јунак и раскини своје окове! Ти имаш снаге да

дрешиш и везујеш." Тако ме увек изобличава света савест, али ја не желим да се ослободим окова и мрежа. Сваки дан тугујем и уздишем, а везан сам тим истим страстима. Јадан сам и бедан, не трудим се ни мало ради живота свога, нити се бојим што остајем у мрежама смрти. Тело ми је, за оне што гледају споља, обучено у побожан изглед, али душа је спутана бестидним помислима. Трудим се да будем побожан споља, а изнутра сам гадост пред Богом; говор ми је сладак у опхођењу са људима, а сам сам пун горчине и лукавих жеља.

Шта да чиним у Дан испитивања, када Бог на судишту све открије? Велики страх непрестано мучи срце моје, јер сам везан оковима безбројних безакоња мојих. И сам знам да ћу тамо бити кажњен, ако овде сузама не умилостивим Судију. Зато Ти, Владару, не штедиш милост Своју ни у гневу, јер чекаш да се обратим ; Ти не желиш да видиш како неко гори у огњу, већ желиш да се сви људи спасу и добију /вечни/ живот. Зато, уздајући се у милост Твоју, Госпoде Исусе Христе Сине Божији, Теби припадам и Тебе молим: "Погледај и на мене и помилуј ме. Изведи душу моју из тамнице безакоња, и нека засија зрак светлости у моме разуму, док нисам ушао у будући, и за мене страшни живот, где ће бити немогуће да се покајем за своја лоша дела. Велики страх обузима мене бедног и заблуделог; како да пођем потпуно неспреман и обнажен од покрова врлине? Страх и трепет ме обузимају, јер видим да нисам ревностан у добру, већ поробљен лошим помислима, јер слушам демоне који ме сластољубљем увлаче у погибао."

Ако не испитам савест своју, у много чему изгледам себи добар. Уподобило сам се нерадном и лењивом трговцу, који у једном дану губи сав свој иметак и добит. Тако и ја бедник губим небеска блага у мноштву разоноде, која ме увлачи у лоша дела. Сам у себи осећам како сваког часа бивам поткрадан, и нехотице се бавим оним што мрзим. Чуди ме моја слаба воља у неприликама, када највише грешим. Чуди ме моје покајање које није чврсто утемељено у здању уздржања, јер то не допушта непријатељ душе моје. Свакога дана постављам почетак грађењу и сопственим рукама, опет, рушим сав труд. Дивно покајање још увек није у мени поставило добар почетак, а погубном нехату краја нема. Поробљен сам слабостима, и на радост непријатеља мога, усрдно чиним све што му је по вољи.

О, да би глава моја била вода у изобиљу великом, а очи моје извори сузни (Јер. 9,1), да плачем непрестано пред милосрдним Богом, да би Он, пославши благодат Своју грешнику, избавио моју стално нападану душу из разбеснелог мора, узбурканог греховним таласима.

Осилише прохтеви моји, посташе подобни ранама које ни лековите мелеме више не трпе. Жена блудница, обузета ужасом, постаде одједном усрдна и целомудрена, јер омрзе дела срамнога греха, опомињући се будућег вечног стида и казне у неиздрживим мукама. А ја свакодневно

обећавам да ћу се оканути греховних страсти, и не само да их не остављам, него се као безуман чврсто држим греховне навике. Живим у нади да ћу дочекати покајање, и обманут сујетним обећањем свагда говорим: "Покајаћу се", и све до сада се не покајох. Само се на речима усрдно кајем, а делима сам веома далеко од покајања. Заборављам на крају и своју сопствену природу, јер грешим упорно, и свесно чиним зло. Исав не нађе места покајању, јер је навлачио грех на себе са упорношћу, не грешећи због тренутног заноса или заблуде, него је свесно, и после поуке, ожалостио родитеље, и није се по стидео Бога. Ни Јуда издајник не нађе места покајању, јер је грешо живећи заједно са Гос подом, и знао је шта чини, пошто је на себи искусио благодат. Па шта ће снаћи мене у испитивању грехова мојих, свесно учињених? Зна се да је и онај ко помисли зло једнак ономе ко га је учинио. Чиме ћу се оправдати у безбројном мноштву безакоња мојих? Хам, који само намисли да се наруга оцу, беше одбачен. Саучеснике Корејеве прогута земља, иако баш ништа не рекоше нити учинише. Слично пострадаше и они што беху у Илијево време. И Саул, прихватајући помисао о идолослужењу, беше одбачен. И Ахитофел, који само даде савет, умре у греху. И синови Аронови сагрешише, и беху кажњени смрћу. И Сапфира с мужем, због пренебрегавања, не имаде времена за покајање. Разматрам дело своје, пажњу управљам на сагласје своје и превагу правосуђа очекујем, признајући читу праведност његову. Зашто ме доводи у заблуду лик који сам узео на себе, када су ми врлине стране и чиним зло пред Богом који све види? С правом фарисеји претрпеше изобличење од Христа Спаситеља, који њихово држање назва лицемерним. И ја се све чешће налазим у таквој заблуди, јер негодујем изобличен од своје савести, и то изобличење чини ми се суровим. Истина је горка онима који се труде да је сакрију. Уклоним ли са себе своју спољашњост, указаће се у мени црви. Скинем ли са себе маску од праха и пепела, околина ће видети да лежим у гробу. Испитавши плодове мојих дела, приметитиће лик фарисејски. А ако се то и не обелодани овде, онда ће се огњем испитати на Суду, као што каже апостол (1. Кор. 3,13).

Пружи, Господе, руку помоћи, мени који у прабини лежим, јер хоћу да устанем, а не могу. Бреме греха притиска ме, и зла ме навика држи. Очима гледам, а идем као по мраку; подижем руку своју као у најдубљој тами, али сав сам ослабљен. Безбрижан сам, а опет незадовољан собом. Завете дајем да ћу се променити, и постим, али се непрестано спотичем; врло сам славољубив, а не трудим се да угађам Богу.

Како да се усудим и тражим опроштај старих грехова својих, када ни мало не одступам од пређашњег свог понашања? Или како да свучем са себе старог трулог човека, када не одбацујем жеље старих искушења? Тешко мени, како ћу отрпети разобличење безаконих дела својих и помисли? Помилуј ме, Боже, по великој милости Својој и по обиљу милосрђа Твога.

Уста недостојна, и срце нечисто, и душа оцрњена гресима вапију Теби, Владико, услиши ме по благодати Твојој и не одбаци мољење моје, јер Ти не одбацујеш молбе оних који се искрено кају. Али моје покајање није чисто, већ нечисто. Један час се кајем, а два Те гневим. Утврди мољење моје у страху Твоме, Господе; утврди душу моју на камену покајања. Светлост благодати Твоје нека победи таму која је у мени. Смилуј се мољењу моме, Господе добри, не ради праведности моје, јер нема у мени ничег доброг, већ по милости Твојој, и по великој и неизрецивој благодати Твојој, подигни удове моје, сатрвене грехом. Просвети срце моје помрачено лукавом жељом. Спаси ме од сваког лукавог дела, да ме до краја не сурва непријатељ. Не одврати лице Своје од мене, и не мој ми рећи: Заиста ти кажем, не познајем те.

Спаси моју јадну душу од смрти Господе, Ти који имаш власт над животом и смрћу. Јер си Ти рекао, Владару: Иштите и даће вам се (Мт. 7,7). Очисти ме Господе од свакога греха, пре кончине моје, и даруј ми Човекољупче, да целог свог краткотрајног живота изливам из срца сузе за очишћење душевне нечистоте моје, да бих могао овде, од многих мојих дугова да отплатим бар понеке, и да тамо обретем спасење под покровом свесилне руке Твоје, када свака душа буде уздрхтала пред страшном славом Твојом.

О, Владико, Јединородни Сине Божији, услиши и прими мољење грешног и недостојног слуге Твога, спаси ме не тражећи надокнаде, по самој благодати Твојој, јер си Ти милосрдан и човекољубив Бог, и Теби, Оцу и Сину и Светоме Духу, приносимо славу и благодарење и поклоњење, сада и увек и у векове векова. Амин.

ДРУГО СУЗНО МОЉЕЊЕ.

Уторком увече

Тешко мени, каквој осуди допадох и каква ме срамота снађе! Моја унутрашњост није као и спољашњост; причам о бестрашћу, а дан-ноћ мислим на гнусне страсти; почињем разговор о непорочности, а у мислима се бавим нечистотама. Тешко мени, какво ми испитивање предстоји! Јер ја, у ствари, имам изглед побожности, али не и њену снагу. Каквог ћу образа ступити пред Господа Бога, који зна тајне срца мога, када сам крив за толика лоша дела! Док стојим на молитви, страхујем да не сиђе огањ са неба и сагори ме, као што је некада оне који приношаху кад у пустињи сагорео огањ од Господа. Шта, дакле, да очекујем ја, који носим тако тешко бреме грехова?

Сагоре срце моје, променише се моје благочестиве мисли, помрачен је ум мој; као пас се свагда враћам на своју бљувотину. Нема у мени смелости пред Оним који испитује срца и утробе. Нема у мени чистоте ума и нема суза за време молитве. Уздишем, хладећи тако своје лице покривено

стидом, и бијем се у груди - то станиште страсти, то обиталиште злих помисли.

Слава Теби, једини Дуготрпеливи! Слава Теби, једини Благии! Слава Теби, Доброчинитељу душа и тела наших. Велика је милост Твоја, Господе, према нама грешнима. Не одбаци ме заједно са онима који Ти говоре: "Господе, Господе", а не извршавају вољу Твоју; не одбаци ме, молитвама Свепречисте Владичице наше Богородице, и молитвама свих који Ти угодише.

Ти, Господе, знаш моје скривене страсти, а знане су Ти и ране душе моје. Исцели ме, Господе, и бићу исцељен (Јер. 17,14). Ако Ти, Господе, не саградиш дом души мојој, узалуд се муче који га граде (Пс. 126, 1).

Спремам се за борбу са страстима када ме нападну, али лукавост змије сластољубљем ослабљује моје душевне снаге. И мада ми нико не везује руке, страсти ме вуку као заробљеника. Усрдно желим да истргнем из пламена онога који у њему гори, и док скупљам снагу, мирис огња и мене самог вуче у ватру. Трудим се, такође, да спасем утопљеника, и због свога неискуства и ја тонем са њим. Корим сакатога, а ја сам слеп. Хтео бих, несрећник, да исцељујем страсти, а и сам сам њихов заробљеник.

Просвети, Господе, очи срца мога, да бих спознао мноштво страсти мојих. Благодат Твоја нека ме осени, Владико. Просвети помрачени ум мој, и уместо незнања усели у мене божанско знање, јер у Бога је све могуће што каже (Лк. 1,37).

Ти си, Господе, некада за народ Твој, непроходно море учинио проходним. Ти си из најтврђега камена извео воду ожеднелим људима Твојим. Ти си по благости Својој спасао онога који је допао разбојника. По великој доброту Својој, Господе, смилуј се и на мене, јер падох у руке разбојницима и као заробљеник везан сам злоумљем. Нико не може исцелити патње душе моје, осим Тебе, Господе, који познајеш дубине срца мога. Колико пута ја, бедник, сам себи постављах границе, и подизах зидове између себе и незаконних грехова својих? Али чим би непријатељ ступио у борбу са мном, разум би прелазио границе и рушио зидове, јер границе не беху утврђене страхом од Свевишњега, а зидови нису имали за темељ искрено покајање.

Ко неће заплакати за мном, јер за мало задовољство занемарих огањ неугасиви, и не задобих вечно Царство. Ја несрећник служих страстима; уништавајући достојанство душе своје, уподобих се скоту, и не могу да подигнем поглед ка милосрдном Господу. Бејах некада спокојан и богат многим даровима, а сада заволех сиромаштво страсти. Туђа ми постаде врлина и удаљих се у далеку земљу порока. Полумртав сам, и веома је мало живота остало у мени.

Плачите, преподобни и праведни, за мном обузетим страстима и грехом. Плачите, подвижници у уздржању, за мном стомакоугодником и сластољупцем. Плачите, милостиви и снисходљиви, за мном који сам

помилован, па опет гневим Господа. Плачите ви, који завољесте добро и омрзосте зло, за мном који завољех зло, а омрзох добро. Плачите ви, који сачувасте добродетелни живот, за мном који сам споља љубитељ врлине, а унутра се предајем страстима и немару. Плачите ви, што угодисте Богу, за мном човекоугодником. Плачите ви, који имате савршену љубав према Богу и ближњему, за мном који показујем љубав на речима, али сам далеко од ње на делу. Плачите ви, који стичете и приносите плодове трпљења, за мном нетрпељивим и бесплодним. Плачите ви, који се непостидно Богу молите, за мном који се стидим да погледам на висину небеску. Плачите ви, који стекосте кротост, за мном коме је она страна. Плачите, смиреноумни, за мном високоумним и гордим. Плачите ви, који стекосте апостолско нестицање, за мном који сам привржен ономе што је вештаствено и што обременује. Плачите, верни и непоколебиви срцем пред Господом, за мном двоједушним, слабим и у добру неискусним. Плачите ви, који завољесте плач и презресте смех, за мном који завољех смех, а презрех плач. Плачите ви, који стално имате на уму Суд после смрти, за мном који тврдим да се сећам Суда, а чиним супротно томе. Плачите наследници Царства небескога, за мном наследником геене огњене.

Молите се, светитељи Божији, за душу опустошену, и помозите како умете и можете. Јер знам да ако будете молили човекољубивог Бога, све ће нам бити даровано из мора његове благодати. И баш као и човекољубиви Бог, и ви које ја грешни молим, не презрите искање моје, јер ја сам смелости немам због мноштва грехова мојих. Ваше је дело, светитељи Божији, да се заузimate за грешнике, а дело је Божије да помилује очајнике. Умолите Цара, светитељи Божији, за роба, умолите Пастира за овцу; умолите Живот за мртваца, да пошаље руку Своју и подигне моју смирену душу из њеног посрнућа.

Припадам обиљу благодати Твоје, Владару свих и свега. Прими мољење грешника, услади душу загорчану грехом, напој жедног са Источника живота и руководи ме на том путу. Као Владар слугу свога, приведи ме вратима царским, да бих се ослободио ропства безбројним страстима, јер срце је моје оковано ланцима железним. Нека ме пресретне милост Твоја, Господе, молитвама светитеља Твојих, пре него што будем одведен на место припремљено за оне који чине безакоње.

Тамо ће бити откривено шта учиних и тајно и јавно. Тешко мени, какав ће стид обузети мене онда, када ме осуђеног виде они што сада мисле да сам беспрекоран. Остављајући духовно делање, ја се јадник потчињавах страстима. Тешко теби, душо моја! Зашто се сунце помрачује маглом страсти? Зашто живот бива нагрижен смрћу? Зашто магла не ишчезава када се појаве зраци светлости? Зашто трулежности дајемо предност над нетрулежношћу? Зашто дозвољавамо страстима да вуку душу ка земљи? Боготкану одежду учинисмо неприкладном и недостојном брака царскога.

Добровољно предасмо себе гресима и падосмо у ропство непријатељу живота нашег.

Шта ћеш рећи, Судијо, у онај страшни и ужасни Дан? Хоћеш ли рећи да сам Тебе ради трпео глад, или жеђ, или наготу, или да сам се смиравао, или да сам Те љубио свом душом својом?

Учитељ непрестано са смелошћу вапије: "Ко је на власти, тај нека на себе прими узду; ко је у ропству, тај нека прими почасти; ко је сиромашан, тај нека узме неукрадиво благо." Зашто не изабереш слободу, него бираш тескобу? Зашто чекаш на време, а не слушаш разум? Зашто слушаш злонамерног пријатеља, а не спаситељну љубав? Зашто не помогнемо природи својој док још имамо времена? Док си још господар над помислима и док ти нису изнемогли и тело и ум, док твоја добра нису прешла у руке других, док ти припада очигледан и несумњив дар, и благодат се дотиче дубина, док ти сузе служе као путоказ, изађи и храбро стани против страсти у војсци Божијој и уз помоћ Божију. Јуначки се избори са Голијатом, да те не претекне разбојник и не предухитри убица, и да ти се на вратима не препречи неко од оних што Царство отимају силом и разбојнички.

Ваља се бојати и са сваким опрезом пазити, да се како не нађемо кривима за лаж у односу на оно што смо обећали. Јер ако Бог, кога узимамо за посредника, утврђује договоре наше са људима, како је голема опасност кршити их, на делу сносити кривицу, не само за друге грехе, већ и за саму лаж, и то у околностима када нема новог рођења, обнављања и враћања у пређашње стање? Веома је опасно тражити да се обави куповина када је трговина већ затворена. Опасно је размишљати после учињених дела и тек тада осетити штету. После пресељења одавде и после мучног завршетка свега онога што је свако од нас учинио у животу, немогуће је отклонити последице.

Као цариник уздишем и као блудница проливам сузе, као разбојник вапим и као блудни син призивам Те: "Човекољубиви Христе, Спаситељу света, Светлости истинита, укрепи изнемоглу моју душу, ослабљену од опијености сластољубљем; излечи њене ране и заблуде мога ума. Часном Крвљу Твојом умиј моју јадну душу, оцрњену гнојном крвљу греха. Сада је време погодно, сада је дан спасења. По мноштву милосрђа Твога обрати ме, једини Дуготрпељиви, и избави ме од свих угодности сластољубља. Док ме није потпуно сагорела пећ страсти, угаси је росом милосрђа Твога."

Тешко мени! Ти си ми, Господе, даровао светлост знања, а ја је одбацујем. Тешко мени! Вазда изнемогавах и изнемогавам, и непрестано ме посећује и исцељује благодат Твоја, али ја непрестано одбацивах и сада одбацујем њен исцелитељски дар. Са колико си ме много дарова, Владико, обдарио, и стално дариваш мене грешног, а ја сам, окајани, свесно неблагодаран. Благодат ме Твоја свагда наслађује, свагда просвећује и непрестано

укрепљује, а ја је вазда одбацујем и опет се враћам несрећи својој. Ти ме, Преблагни, подсећаш на смрт и вечне муке, и увек ме вучеш у живот, да бих се спасао, али ја вазда остајем лоше нарави. И зато тамо нећу имати никаквог оправдања.

Куцам на врата милосрђа Твога, Господе, да ми се отворе. Не престајем да молим, како бих добио оно што тражим; неуморно просим помиловање. Дуготрпељив буди према мени развратноме, избави ме од греха коме робујем, да бих, поставши здрав, устао са одра његовог трулежног. Ослободи ме од сваког лукавог дела, пре него што мене време живота мог. Јер, у гробу ко ће те славити? (Пс. 6,5) Убели оскврнављену одору /душе/ моје, пре него што дође страшна наредба, и затекне ме постиђеног и неспремног. Избави моју скрушену душу из чељусти лављих и спаси је по благодати и милосрђу, молитвама Свепречисте Владичице наше Богородице и свих светих, јер си благословен у векове векова! Амин.

ТРЕЋЕ СУЗНО МОЉЕЊЕ

Средом увече

Љубав ме тера да се обраћам Богу, а недостојност ме моја убеђује да ћутим. Мучна болест присиљава ме да говорим, а греси ме нагоне да останем у ћутању. Душа моја болује и очи моје чезну за сузама. Сагрешила си, душо моја, покај се. Јер, ево, дани наши пролазе као сен. По страшним и ужасним местима ћеш поћи. Не одлажи задуго, дан за даном, обраћење своје Господу, душо моја. Сокруши се, душо моја, сокруши се при помисли на сва она блага која си добила од Господа, а ниси их сачувала. Сокруши се, при помисли на све оно што си учинила, а Бог је био дуготрпељив према теби. Сокруши се, да на страшном Суду Христовом не би била предана најцрњој тами.

Тешко мени грешном! Јер ја по слабости својој скврнавих и вазда скврнавим чистоту срца свога. Нерад и лењост посрамише смелост срца мога; зла жеља управља мноме као властелин робом и ја јој се, као дете, одмах са страхом повинујем. Она ме води у заблуду, а ја се наслађујем тиме. Тешко мени, Господе! Благодат ме Твоја вуче у живот, а ја више волим смрт. Ти се стараш да постанем једнак Анђелима, а ја, из покварености своје, унижавам себе самог.

Умножише се греси моји, Господе, и непрестано се умножавају, и нема границе њиховом мноштву. И ко ће ме оплакивати, или се молити за мене? Ти једини, Спаситељу мој, спреман на милост по благодати Твојој, милосрдно погледај на мене очајног. Како да Те молим, Владико, када су уста моја испуњена злословљем? Или како да Те опевам, када је савест моја нечиста? Или како да Те заволим, када сам испуњен страстима? Или како да у мени обитава истина, када осрамотих себе лажју? Или како да Те призивам, када не сачувах заповести Твоје?

Стекох познање истине, а после тога постадох убица и клеветник. Префирем се због ситница, завидан сам и суров према суседима, гајим у себи зле мисли, немилостив сам према сиротињи, гневљив, свадљив, тврдоглав, лењ и раздражљив. Волим лепу одећу; још увек у мени вршља много лоших помисли, осионости, самољубља, стомакоугађања, сластољубља, славољубља, гордости, злонамерности, расправљања, тајног једења, малодушности, непокорности, негодовања. Нико сам и ништа, а високо мислим о себи. Непрестано лажем, а гневим се на лажљивце. Скврнавим храм Божији блудним помислима, а строго осуђујем блуднике. Осуђујем оне који падају, а сам непрестано падам. Осуђујем клеветнике и лопове, а ја сам и лопов и клеветник. Идем светла погледа, иако сам сав нечист. У црквама и за трpezом радујем се првим местима. Кад видим инока, размећем се; кад видим монаха, шепурим се. Трудим се да изгледам пријатно за жене, задивљујуће за странце, паметно и разумно за сроднике, савршено за разумне. Са побожнима се опходим као најмудрији, а неразумне потцењујем као бесловесне. Ако сам увређен, светим се. Ако ми је указано поштовање, осећам одвратност према ономе који ми то чини. Ако се од мене нешто с правом тражи, започињем расправу, а оне који ми говоре истину, сматрам непријатељима. Када сам изобличен, ја се гневим. Ако ми не ласкају, бивам незадовољан. Нећу да испоштујем онога који је достојан поштовања, а сам, иако сам недостојан, тражим почести. Не желим да оптерећујем себе, али ако ме неко не послужи, гневим се на њега. Не идем са онима који раде, али ако мени неко не помогне у послу, клеветам га. За брата који је у болести нећу ни да чујем, сматрајући га нескромним, а ако је здрав, онда му се обраћам. Презирем болнога, а ако сам ја болестан, очекујем љубав. Веће од себе не поштујем, а мање презирем. Ако се уздржим од неразумне жеље, узносим се. Ако се трудим у бдењу, падам у мреже непокорности и противуречења. Ако се уздржим од хране, тонем у разметљивост и надменост. Ако сам неуморан у молитви, побеђују ме раздражљивост и гнев. Ако у некоме видим врлину, не задржавам пажњу на њему. Презрео сам све светске пријатности, али не одустајем од њених сујетних жеља. Када угледам жене, обрадујем се. По спољашности изгледам смирено, а у души сам надмен. Наизглед сам некористољубив, а у мислима патим од користољубља. И зашто да дужим? Наизглед сам се одрекао света, а на самом делу опет размишљам о светском.

За време службе бавим се разговорима, пребирањем помисли, сујетним сећањима. За време трпезе упуштам се у пустословље. Похлепан сам на поклоне, узимам учешће у туђим посрнућима, упуштам се у погибелно супарништво. Такав је мој живот, и толико тога лошег супротстављам своје спасењу. И моја надменост и моје славољубље не дозвољавају ми да размислим о својим ранама, да бих се излечио. То су моји јуначки подвизи, са таквим је мноштвом грехова заратио против мене непријатељ,

а ја бих, бедник, уз све то да будем слављен као светитељ. Живим у гресима, а хтео бих да ме сматрају за праведника.

Имам у свему овоме само једно оправдање лукави ме је навео на то. Али, то ни Адама није оправдало. Уверени смо у то да је ђаво наговорио Каина, али ни он није избегао осуду. Шта ћу чинити ако ме посети Господ?

Никаког оправдања немам за свој немар. Бојим се да и ја не будем међу онима које је апостол назвао сасудима гнева (Рим. 9,22), који ће доживети судбину сличну ђавољој, и које Бог за њихово пренебрегавање предаде у срамне страсти (Рим. 1, 26). Бојим се, дакле, да и мене не снађе таква одлука.

Ако желиш да спасеш мене недостојног, дај, Господе, покајање мени грешноме. Оживи, Животодавче, гресима умртвљену душу моју. Спери камену неосетљивост са јадног срца мог, и извор скрушености даруј ми, Ти који си нам излио живот из животног ребра Свога.

Ко неће уздахнути, ко неће пролити сузе због мога оваквог одрицања од света? Још га се уистину нисам ни одрекао, а мноме је већ овладала надменост. Још нисам ни окусио подвижништво, а већ сам везан славољубљем. Још нисам видео ни предворје, а већ маштам о томе шта је унутра. Још нисам стекао искуства ни у почецима испуњавања врлина, а већ стављам приговоре брату. Још нисам дошао до познања истине, а по гордости својој поучавам друге.

Све ти је, душо, дао свеблаг Бог - знање, памет, разум, па спознај, дакле, шта ти је од користи. Како мислиш да пренесеш светлост ближњему, ако си и сам помрачен? Буди, душо, сама себи лекар, оплакујући бар своју заслепљеност. Никакав изговор немаш за свој немар. Уразуми се, душо, бди, уздиши и сузе проливај, постом спирај са себе тешко бреме грехова својих.

Свевишњи Боже, Ти који једини имаш власт над животом и смрћу, по великом милосрђу Своме, даруј мени грешноме да у онај час Твога страшног доласка, пред страшним престолом Твојим не будем прекорен и осрамоћен пред свим Анђелима, Арханђелима, пророцима, апостолима, патријарсима, мученицима, подвижницима и свим праведницима који ће ме тада видети. Још овде, где се наслађивах обманом греха, уразуми ме, Спаситељу мој, као милосрдан и чадолубив Отац, а тамо ми опрости као небески Бог, једини Безгрешни. Сваки грех учиних, бедник, и све превазиђох развратом својим. Заслужујем казну, али и када почнем да приносим покајање, не налазим у себи суза.

Тешко мени, каквим ћу очима ја грегши и немарни погледати на онај страшни престо, на коме ћеш Ти, Господе, седети и разобличавати оно што учиних. Знам да ћеш ме Ти, Господе, као страшни Судија, у славу Божију изобличити.

Сав живот свој ја, бедни, расточих блудно, непрестано се ваљајући у блату сластољубља. Све моје тајне падове и сву безмерност грехова мојих

знаш једино Ти, Саздатељу мој. Нико не беше такво обиталиште греха као ја, и нико толико не разгневи доброту Твоју, Владико, као ја, следећи стремљења порока. Али Ти, као море благости, осуши штетна мора грехова мојих. Ти, који си бездан милосрђа, сажежи бездан грехова мојих. Не узврати ми по заслуги дела мојих, не осуди ме на огањ паклени, јер неиздржљив је гнев Твој, Господе. Ко ће, на крају, истрпети претње његове? Јер се огањ неће угасити и црв неће угинути.

Уплаши се, душо, претње, одбаци тешки сан и поспаност страшне небрижности. Крај је близу и Суд је пред вратима. Шта ће нас дочекати после расанка са животом?

Дођите к мени, свети и праведни који се подвизавасте подвигом добрим, и оплакујте ме као мртваца, или жалите за мном као за живим, али већ полумртвим. Јер, пун сам стида и смелости немам, због грехова свесно учињених. Излијте на мене милосрђе своје, као на заробљеника, или болесника покривеног гнојним ранама. Милостиви будите мени, као повереници милостивог Бога, Спаситеља нашег, и умолите Га да ме обрати не тражећи ништа за узврат, да се у часу доласка Његовог не бих показао недостојним, и да не бих зачуо ону страшну одлуку: Иди од мене ти који чиниш неправду, кажем ти, не познајем те.

Молим, дакле, Тебе, Светлости истинита, породе благословеног Оца Твога, образу ипостаси Његове, Тебе који седиш с десне стране величанства Његовог, непостижни Сине Божији, недокучиви Христе, похвало и радости оних који Те љубе, животе мој, светлости моја, Христе мој, не презри мене униженог, не одбаци ме презреног, јер је веома угодно непријатељу моме када очајавам у себи због магле порока којом сам обузет. Једино се томе и радује, када види да ме очајање чини његовим заробљеником. Али Ти, по болећивости Својој, посрами његово надање, извуци ме из зуба његових, избави ме од лукавих намера његових, и од свега што започне против мене, јер се устремио веома. Просвети ме, Господе, да откријем сплетке противника и ненавидника добра, јер ће ми ставити на пут мноштво повода за пад, и саблазни, и губитке, и богатства, и расејаност века овог, и плотско задовољство, и дуговечност овога живота, неспремност на подвиге, лењост за молитву, сан и телесни одмор за време псалмопојања.

Колико се непријатељ труди за моју пропаст, толико се ја бедни предајем небрижности и немару. И што ми више мрежа поставља, ја сам све немарнији. Пажљива буди, душо, побрини се за савест, не гледај на падове других, но боље пази на своје. Не гледај на трун у оку брата и ближњег, већ тражи непрестано брвно у оку своме. Пожури, предухитри, помири се са Христом, распетим за тебе у телу. Ако сами себе осуђујемо /овде/, можда нећемо бити осуђени тамо где је осуда велика и без краја.

Милостив буди мени, Господе, по милосрђу Твоме, и спаси ме једино по благодати Својој, молитвама Пречисте Владичице наше Богородице и свих светих Твојих, јер си благословен у све векове. Амин

ЧЕТВРТО СУЗНО МОЉЕЊЕ

Четвртком увече

Ево, поново припадам дверима Владике мога, молећи и тражећи, клањајући се и са страхом вапијући. Јер је служи који је сагрешио пред Владарем својим боље да не бежи из руку Његових, него да остане у Његовој власти.

Пригни, Владико, ухо Своје, чуј тугу моју и прими глас мољења мојега, које Ти приносим ја, грешник постиђени. Излиј, по милости Твојој, на мене бедног макар кап пажње, да бих стекао бар мало усрђа за исправљање самога себе. Јер ако благодат Твоја не просвети моју душу, ја нећу бити у стању ни да уочим свој нерад и страсти.

Господарећи нада мноштво грех нађе у мени пашу своју, и сваким даном ме све више унижава и срозава у понор. А ја, бедник, не престајем да гневим Бога, не плашећи се оног неугасивог огња, нити трептим од вечних мука.

Грех прешавши у навик, вуче у потпуну пропаст. Иако сам себе изобличавам и не престајем да исповедам себе, ипак остајем у гресима.

Гледам и не видим, јер и у самом покајању грешим, не бавећи се сагледавањем дела својих, већ окривљујем своје покајање. Као роб греха и нехотице чиним зло, као војник под влашћу греха, њему се потчињавам, па иако имам могућност да побегнем, плаћам данак тој царствујућој у мени навици. Предајући се страсти, плаћам данак плоти.

Знам да пустош у мени бива све јача, а опет као роб, чим ми се нареди, ја јој садејствујем. Бежим од предстојеће ми борбе, и као пас на ланцу враћам се наредбодавцу. Мрзим грех, одвраћам се од безакоња, али пребивам у страсти, јер она влада мноме злосрећним, па се и против воље предајем сластољубљу, и /по неопходности/ робујем својој природи.

Страст је поткупила моју слободну вољу и поји ме грехом. Кључају у мени страсти упркос разуму, јер сам их присајединио плоти и сада не трпе раздвајање. Хитам да преусмерим своју вољу, али ми се претходно стање противи у томе.

Трудим се, јадан, да ослободим своју душу, али ме зли зајмодавац уводи у још веће дугове. Не помиње враћање, него дарезљиво даје на зајам, никада не тражећи, јер једино што жели јесте моје ропство. Даје да бих се обогатио страстима и не тражи позајмљено натраг. Хтео бих да му вратим стари дуг, а он ми додаје нови. Ако себи мало ускратим у страстима, он додаје нове да би ме победио. И видећи како ме стално остајање у дугу задржава у греху, уводи ме у нове прохтеве, и да се не бих исповедао, баца ме у заборав мојих страсти. Сусрећем нове страсти, и заузет њима, заборављам пређашње. Здружујем се са новопојавившим се страстима, и

опет остајем дужник; јурим њима као пријатељима, а моји се зајмодавци опет опходе са мном као власници. И ја, који сам се до скоро трудио да задобијем слободу, ради њих постајем скупо продати роб. Хитам да раскинем њихове окове, и одједном се налазим у новима. Хитам да се ослободим војевања у њиховим редовима, али пошто примих од њих много дарова, постадох њихов домаћин.

О, каква је нада мном власт греховних страсти, и каква владавина препредене и лукаве змије. Делујем по својој природи, и она улази у трговање, даје залог да бих продао ум самом греху. Учи ме да угађам телу, под изговором да ће оно служити души. И будући побеђен сластољубљем, предавши се одмах незадрживом сну, потпуно се лишавам његове услуге.

Када се молим шаље ми помисао на неко ништавно задовољство, и њиме као ланцем држи мој слаби ум, а ако ум хоће да побегне, ланац не попушта. Тако грех стражари над умом и затвара врата сазнања. Злоба непрестано надгледа ум, да не дође у сагласност са Богом и да не спречи трговину плоти. Доноси мноштво измешаних помисли уверавајући да на Суду неће бити ни речи о таквој ситници, да је немогуће чак и да се сазнају такве мисли, и да ће све томе слично бити предато забораву. Али ја видим пред собом изобличење своје и знам да ми прети казна.

Овим ме држи, овим ме везује, овим ме продаје и купује, овим ме уводи у заблуду, овим ми ласка и потчињава ме себи, јер је, како каже Апостол, човек тјелесан, продан у ропство гријеху (Рим. 7,14). Јер грех, који је у моме телу, влада умом, и мојом кривицом, искоришћавајући деловање плоти, њиме обременује душу. Ако неко науми да пости или пребива у бдењу, нанеће себи ране. Грех посредством тела обременује душу ланцима као своје власништво, и као овцу за клање или небопарну птицу везује је, и као снажnome диву, помоћу тог истог тела, одсеца и руке и ноге. Не могу ни да бежим, нити да помогнем себи. Тешко мени, ја сам живи мртац; гледам, а не видим, од човека постадох пас. Са мном се, иако ми је дат разум, опходе као са скотом.

Помилуј, душо, себе саму и пожури пре разлучења, да не останемо пред дверима заједно са лудим девојкама, јер је смртнима немогуће да угледају живот; нити треба очекивати праведност без борбе у којој се задобијају живот или смрт, и где нема тела којим се предаје порузи непријатељ, који бива побеђен његовом слабошћу.

Помилуј ме, Боже, по великој милости Својој, и по обиљу милосрђа Твога. Јер ако ме помилујеш, ослободивши ме од недуга страсти, ако се смилујеш на мене, желим да будем послушан Твојој доброты. Ако учиниш по мноштву блакости Твоје, избавићеш ме. Ако излијеш на мене благод Твоју, бићу спасен. Верујем да је Теби то могуће и не одричем то. Знам величину милосрђа Твога, али знам и мноштво грехова мојих. Знам да си помиловао, и помиловаћеш све који Ти се обраћају свом снагом својом.

Исповедам да сам и ја много пута окусио благодат Твоју, али сам после свега тога, одбацивши је, грешио као што нико други грешио није. Али Ти, који васкрсаваш мртве, подигни и мене умртвљеног грехом. Ти, исцелитељу слепих, просвети помрачени вид срца мога. Ти, који си избавио Адама из уста змијиних, извуци и мене из блата безакоња мојих, јер и ја спадам међу овце Твоје, иако по својој жељи постадох храна лавовима. Греси ме учинише псом, али ћу, исцељен благодаћу Твојом, бити син. Одбачен сам био као мртавац, али ако хоћеш, очистићу се. Знам да свесно грехих, али за молитвенике имам Свете Твоје. Знам да сам превазишао сваку меру гресима својим, али је благодат Твоја незадржива. Ти, који си дао преимућство царинику, дај је и мени, који учиних још више зала. Ти си, Господе, Закхеја помиловао као достојног, помилуј и мене недостојног. Павле некада беше вук, гонећи овце стада Твога, звер дивља беше и сатираше овце, али по благодати Твојој постаде пастир који усрдно иђаше за овцама. Знам да он у незнању учини грех, и да се, као такав, удостоји отпуштања грехова и велике благодати. А Ти, Господе, осудивши мој свесно учињени грех, помилуј ме, по преизобилној благодати Твојој.

Тешко мени, јадном, тешко мени! Стид ме је оних који ме сада поштују, и страхујем да не будем постиђен пред њима за сакривене грехе. Стид ме је оних који ме родише да ме временом не осуде, јер дао сам завет да нећу живети светски. Хтео бих да будем као удовица која је, дуго узнемиравајући судију, постигла свој циљ; хтео бих да се покажем пред Тобом као нераздвојни пријатељ, преблаг и једини Владару, да би Ти обратио душу моју заробљену грехом. Онај је тражио хлеб да утоли глад, а ја утеху души тражим; онај је тражио телесну храну, а ја тражим пробуђење душе. Као благ и преблаг, услиши глас сузног мољења мог и обрати ме, да бих приносио плодове покајања. Ороси запаљену савест моју, обнови мене остарелог у греховним страстима, да бих, ослободивши се од робовања њима, са задовољством удахнуо ваздух слободе, и са радошћу и весељем прослављао благодат Твоју.

Ти знаш, Владико, да за ово мало напора душе своје стичем смелост да ово говорим пред Тобом. Знам и ја, грешник, да си Ти добар и милосрдан Господ, и да желиш да се ја променим, али Ти је потребан плод моје слободне воље. Спреман си да ме помилујеш, али чекаш моју намеру, јер милујући желиш да ме научиш, и праштајући желиш да ме учиниш учесником Царства Твога.

О, како сам ја безосећајан и какво је сиромаштво моје! И како је груба и оземљела душа! Срце ми је развратно, а уста пуна горчине, грло - гроб отворен (Пс. 5, 9)! Зашто се не присетиш, душо, неизбежног пута, разлучења твога? Зашто се ниси припремила за тај одлазак? Зашто се немилосрдно ближиш пропасти? Ради чега навлачиш на себе вечне муке? Шта то чиниш, душо, живећи као неразумно, бесловесно створење?

Тешко мени, што уместо светлости, бирам таму. Што ово задовољство које данас имам, а којег сутра неће бити, стављам испред вечних и неизрецивих блага. Тешко мени, што уместо сунцезарне одоре, радије прихватам да обучем одору тамну и црну, што Царству претпостављам мрачна адска насеља! Тешко мени, грешноме! Ја сам свесно и добровољно задајем себи ране. Дођи, душо, сама себи, уплаши се Бога, угоди Му многим врлинама, да не би из Његових руку примила двоструку казну. Заволи, душо, Бога свога, и мужествено корачај путем Његовим. Схвати, душо, да је овај век сличан попришту, и да се силна змија на све начине труди да постигне победу. Неки је збаце и осрамоте, а неки сами бивају збачени и предати порузи; неке она обмане, па буду побеђени, а други буду увенчани за борбу са њом. Једни, искусивши невољу, поотижу спокојство вечнога живота, а други, окусивши од њене сласти, стичу горчину вечних мука. Једни, крајњим сиромаштвом лако побеђују змију, а друге она лако освоји њиховом привезаношћу за овоземаљско. За оне који воле Бога од свег срца, ништа не значи борба са њом, а за светољупце, веома је тешка и неподношљива та борба.

Схвати, јадна душо, да су радост, раскош и спокојство овога века испуњени жалошћу и јадом, а невоље, пост и злопаћење доносе неизрециву радост и вечни живот. Обрати се, душо, и подвизавај се у безмолвију, да се не би, када дође час смрти и разлучења, показала неспремна. Сети се, душо моја, твога призвања и начина твога живота, какав је твој пут, ради чега је и куда води. Све долази до свога краја земаљског, па ће и твојој безбрижности доћи крај.

ПЕТО СУЗНО МОЉЕЊЕ

Петком увече

Душа жалосна к Теби притиче, свети Владико, са сузама ти жалбу приноси на љутог непријатеља, и са смирењем пред Тобом припада, тражећи да је заштитиш од противника који је притешњује. И пошто Ти долази са молбом неућутном, Ти је брзо услиши, и њу која Ти са љубављу притиче, посети брижним старањем. Ако је презреш, несрећну, она ће погинути. Ако оклеваш да је намучену чујеш, изгубиће снагу. Ако је, пак, посетиш милосрђем Твојим, биће сачувана. Ако погледаш на њу, спашће се, ако је саслушаш, укрепиће се. Не презри је, да је не уграби непријатељ. Не опомени се ни грубих увреда којима огорчих благодат Твоју, милостиви Владару, и не поступи са мношвом према делима мојим, већ насупрот томе, даруј мени грешноме кратки рок да нађем време за истинско покајање, Човекољупче благи.

Благодат Твоја отрпела је мноштво безакоња младости моје, па нека и сада отрпи презрење, увреде и лакомисленост. Знаш, Господе, да си се самим Собом заклео да не желиш смрти грешнику, него би радије да га спасеш од грехова, милосрђем Твојим. Благодат Твоја, животољубиви

Владико, свакодневно побеђује милосрђем Својим и добротом Својом. Ти милујеш и спасаваш оне који Те љубе. О милосрђу Твоме свугде се проповеда, и у Јеванђељу, и у Апостолу. О њему говоре у свим списима свети Оци и Учители, у Цркви знани и незнани. Знам за блудног сина, Манасију, разбојника, Закхеја, цариника, блудницу, Хананејку, крвоточиву, ослабљеног, за слепог, за Јаира и све остале, и зато притичем к Теби; отвори милосрђе Твоје, и прими ме. Наслади ум мој, јер често изнова падам у своја стара безакоња, и као у бласто, тонем у нечисте помисли. А благодат Твоја, дошавши у срце моје, налази тамо смрад лоших мисли, због чега одмах одступа, не налазећи себи приступа, јер не може да уђе и усели се у мене, као што жели. Умиј срце моје светозарном сладошћу, како бих дошао к себи.

О, каква је благодат Божија, и какво је човекољубље Божије! Како Он жели и побуђује све људе на спасење! Поштеди, Господе, непотребног слугу Твога; поштеди, милостиви Христе Спасе, створење Своје. Ако Ти, Господе, не уразумиш мене, бедног, и не даш ми срдачне просвећености, ја нећу бити у стању, због своје велике покварености, да видим немар и ослабљеност своју. Али, пошто сам притешњен немилосрдним непријатељем који ме мучи, ја непрестано, са сузама вапим благодати Твојој, да би ме избавила од мрежа његових. Јер он непрестано обнавља своје замке против мене, и свакога часа мучи моју душу блудним помислима и прижељкивањем задовољстава. Твоја сила, Христе, која је зауставила морске таласе, нека запрети и њему, да не би имао никаквог утицаја на мене непотребног слугу Твога. Пошаљи, Владико, благодат Твоју брзо, да отера од слуге Твога велику змију са свим њеним гнусним и лукавим помислима. Јер ране које на мом срцу начинише његове стреле, посташе гнојни чиреви, а ја у својој неразумности, на све начине гледам да их сакријем. Исцелитељ добри прилази ка мени не потребујући плату, нити пушта моју крв, али ми моја лењост не дозвољава да Му приђем. Он сам долази да ме излечи, и види како прождирем своје ране. И када их докрајчим ја се кајем, али моје покајање није истинито.

Свега исцељујућег Податељу и Оче милосрђа, Ти си једини добри и благоутробни Бог, који увек дарујеш добра онима који Те моле. Пошто на себи искусих безмерна исцелења Твоја и добре дарове које си ми слао свакога дана (благодат исцелења Твојих, Владико, је безмерно широка, и свима који Ти долазе дарујеш исцелење), зато, без страха молим благодат Твоју, незлобиви Господе, да сиђе и на мене благодат Твоја, да сабере у једно ум мој, и да поново исцели моје страшне ране. Јер ево, разоноде и бриге прохујалог времена обузимају моју пажњу, и не дају ми да се постарам за вечна Твоја блага. Али Ти, дуготрпељив буди према мени. Ни небо, ни земља, немају чиме да узврате за исцељујуће и благодатне дарове Твоје. Јер нема такве драгоцености којом бисмо узвратили Теби. За моје сузе, обдарујеш ме Ти сам, за горки плач мој, дарујеш вечну насладу. О,

каква је снага суза! Даруј, Господе, мени недостојном слуги Твоме, сузе покајања да сперем грехе своје, да се просвети срце моје, и да са мало суза буде избрисан велики списак, да кратковременим плачем буде угашен велики огањ који ја сам запалих. Јер они који овде плачу, биће избављени од вечног плача.

Са свих страна сабирам своје помисли, и још се нисам ослободио од деловања лукавих духова који ће ме задржавати на ваздушном путу. Још нисам схватио тежину мноштва грехова мојих. Оно што ме је отерало у грех, још доноси плодове у мојој плоти. Хоћу ли се ја, бедник, још дуго опијати без вина, и бити немаран за своје, као да је туђе? Као лукави слуга против господара свога, тако и ја смишљам лукавства против сопственог спасења, као да ће неко други примити на себе мој труд; нећу да пазим на себе и свакодневно огорчујем Твоје дуготрпљење. Пред очима ми је беда моја, а Ти све то трпиш по великој благодати Својој.

Даруј ми, Господе, лек за обраћење, да бих се исцелио од беде која живи у мени. Даруј ми да ступим на поприште уздржања; даруј ми да у скрушености срца прођу сви дани живота мога; просвети помрачене очи ума мога, да са усрдношћу уђем у виноград Твој, јер се потрошило време мога живота, проведено у сујетним и срамним помислима. Време живота мога дошло је већ до једанаестог часа. Усмери, Господе, лађу са мојом имовином, даруј разум немоћном купцу, да бих окончао трговину своју док још има времена. Јер је настао час исхода, и већ ми је пред очима; веома се уплаших видевши сиромаштво своје; уместо да се радујем, страх ме још већи обузе.

Заиста је, душо, долазак смрти страшан за страсне, грешне и слабе који се нису трудили да живе непорочно у овом сујетном свету. Делатни и савршени подвижници радују се часу исхода. Имајући пред очима велики труд свога подвижништва, бдења, постова, покајања, молитава, суза и одеће од кострети, њихова душа ликује када су позвани да из тела пређу у покој. Али разлучење веома растужује грешника коме је пред очима немар његов, та храна многостицања. И њему неће бити дозвољено да било шта каже, јер предност има заповест. Какво ће тада кајање обузети срце онога који је овде био немаран за своје спасење!

Тешко теби, душо, тешко теби! Зашто се не стараш о своме животу? Ако изненада стигне позив, шта ћеш чинити тамо, када си била немарна овде? Шта ћеш чинити пред престолом праведног Судије? Како те то непријатељ поткрада, а да ти и не примећујеш? Како ти непријатељ отима небеско благо, а ти расејана, и не знаш за то?

Заштити ме, дуготрпеливи Сине Божији и безгрешни Христе! Даруј ми, Спаситељу, помисао о будућем животу, да творим вољу Твоју. Макар и у старости, учини ме сарадником благодати Твоје, да бих обавио добру куповину оним талантом који си ми Ти сам дао, Царе небески. Како ћу ја расејани стати пред Твој страшни престо? Како ћу ја нетрпеливи и

бесплодни, постати саучесник у праведности која овде доноси плодове? По каквом ће ме животу познати, када се у небеским становима препознају између себе свети и преподобни. Праведни, целомудрени и смирени ходиће у неприступној светлости, а грешни, лењиви, гордељиви и уображени, што безбрижно благују у раскоши, биће у вечном и неугасивом огњу.

О, неразумна душо! О, безосећајна душо! Душо која си презрела свој вечни живот! Хоће ли те дуго држати лоша навика злих помисли? У своме немару надаш се да неће ускоро доћи крај твој. Али он ће доћи као муња. Бди, душо моја, и моли се са сузама. Завапи од свег срца свог, да те крај затекне промењену, молитвама Свепречисте Владарке наше Богородице и свих светих Твојих, Господе, јер си благословен у све векове. Амин.

ШЕСТО СУЗНО МОЉЕЊЕ

Суботом увече

Тек сада, у данашњи дан, постиђеног лица обореног према земљи, усуђујем се да Ти се обратим, Владико Анђела и Творче свих; а ја, земља и пепео, подсмижех људима и руг народу, заиста црв, а не човјек (Пс. 21,6); обузет немаром сав болујем, вредан сваке осуде. Како да уздигнем поглед ка благодати Твојој, Владико? Како да се усудим и покренем свој нечасни и оскврнављени језик? Како да поставим почетак исповедању своме? Преко сваке мере ја грешни повредих Име Твоје живећи блудно, горе од блудног сина, оскврнавих и повредих у себи лик Твој, и не сачувах глас заповести Твојих. За које ћу грехе своје прво да молим опроштај, ја грешни? Да ли за оне учињене свесно и несумњиво неопростиве, или за преступање светих заповести Твојих, или за саглашавање са лукавим помислима?

Знам, Господе, да због мноштва душевних нечистота мојих и због прљавштине моје, нисам достојан назвати се страшним именом Твојим. Не могу да станем пред Тебе на молитву, нити могу да гледам и видим висину небеску, јер затворих приступ Теби непристојним жељама, и предавши се распусним тежњама оскврнавих страстима јадну душу моју, и злим настројењем воље оцрних ризу душевну. Сав мој ум испуњен је демонским помислима. Свим делима својим и помислима гневих, и вазда гневим благодат Твоју, а непријатељу своме који ратује против мене, свагда угађам и чиним по вољи.

Савест моја изобличава ум мој, стидом покривам лице своје у срцу своме. Пре очекујућег ме Суда, осудих сам себе. Победнички ме одвлачи за собом разблудни живот, не остављајући ме због тога што се стално давим у глибу стомакоугађања, и вазда сам спутан скверним помислима. Од детињства постадох сасуд смртоносног греха, и све до сада, иако свакодневно слушам о Суду и праведној плати, не желим да се

успротивим плотској похоти, већ се непрестано предајем заблудама и непрестано чиним себе робом.

Тешко мени, Господе! Улудо сам расточио дуготрпљење Твоје - тешко мени! Многе године гневих Духа Твога Светога. Тешко мени, време живота мога протекло је у свакој сујети. Али Ти, Господе, не обличи мене у јарости Својој, и моја мрска и срамна дела не показуј на свеопшту срамоту пред свим Анђелима и људима, на мој срам и вечну осуду, иако сам заслужан сваког стида и осуде.

Како да оплакујем заслепљеност душе своје? Како да оплакујем такво своје незнање? Како да оплачем толико страсну и нераскајану вољу своју? Подвижници се успокојавају већ сада, утешени Духом Светим, а ја јурим као луд, ропћући на своју беду, којој је разлог мој немар. Изједначисмо се са стоком бесловесном, и постасмо као она. Наг остадох, бедник, због своје лењости јер страни су ми они који пребивају у молитви и бдењу. Милостиво погледај, Владико, са свете висине Твоје. Погледај на непоправљивост моје јадне душе, и како Ти сам умеш, помилуј и исправи ме.

Као да стојим пред светим престолом славе Твоје, и као да дотичем пречисте ноге Твоје, молим Те и тражим скрушена срца: "Помилуј ме и милосрдан буди према створењу Твоме, обрати ме благодаћу Твојом, не тражећи плате. Знам да Ти све можеш, и нема ничег што је Теби немогуће. Не чекај на моју ослабљену вољу, ер нема у мени усрђа да се исправим. Сва видљива и невидљива бића нека плачу за мном, остарелим у гресима и страстима. Плачите за мном који сам наизглед целомудрен, а унутра свагда блудим."

Приближио се час твога раздвајања од тела, јадна душо. Зашто се радујеш призорима који су ти страни, које ћеш морати да оставиш и којих ћеш бити лишена? Чиме си обрадовала Господа, Богородицу, Свете, и твоје ближње? Отрезни се, бедна душо, да те не снађу туга и уздисаји, и да не плачеш бескорисно. Тада ће ти све ово доћи на ум, али нећеш моћи да помогнеш себи. У време када се купује, тада треба куповати.

Уз помоћ Твоју, Господе, пошаљи ми и снагу; обрати ме да живим у светости, по светој вољи Твојој. Освети срце моје, које се претворило у пећину и станиште демона. Недостојан сам да тражим за себе опроштај, Господе, јер Ти много пута дадох обећање да ћу се покајати, и учиних себе лажовом, не испуњавајући обећање. Много си ме пута подизао, а ја опет падах. Зато сам себи изричем осуду и признајем да сам заслужио сваку казну и муку. Колико си пута просвећивао мој помрачени ум и сабирао моје блудеће помисли? Али ја се поново враћам на зло. Сав трептим размисливши о свему, али ме опет побеђује сластољубље.

Како да набројим све дарове благодати Твоје, Господе, које примих ја, бедник, и својим немаром их претварах и стално претварам ни у шта. Хиљадама дарова си ме испунио, а ја Ти, бедник, узвраћам супротним.

Али Ти, Господе, пошто је у Теби море дуготрпљења и бездан милосрђа, не дозволи да будем посечен као неплодна смоква, и не жури да ме, још незрелог, пожањеш са поља живота; не узимај ме неспремног; не тражи онога који још није упалио светиљку; не одводи одавде онога који нема на себи брачну одећу већ, као благ и човекољубив помилуј ме, и дај ми време за покајање; и пред страшним и непоткупљивим престолом Твојим, не покажи душу моју обнажену, као жалостан призор срамоте. Ако ће се праведник једва спасти, где ћу се онда обрести ја несрећни и грешни? Ако је тегобан и тесан пут који води у живот, како да се тога блага удостојим ја, који живим нашироко, раскошно и расејано. Но Ти, Господе, Спаситељу мој, Сине истинитог Бога, како сам знаш и како сам хоћеш, једино по благодати Твојој, обрати ме од пребивајућег у мени греха и од погибли.

Милосрђу Твоме прибегавам сав у ранама. Прими уздахе моје као сузе блуднице. Ти, Владару, знаш палост природе људске. Сети се да је мисао срца човјечијега, зла од малена (1. Мојс. 8, -21). И не гневи се на нас, него ми отвори руку и двери милосрђа Твога. Немар мој нека не надвлада човекољубље Твоје; безбрижност моја нека не надвлада брижљивост Твоју. Прими, Владико, и услиши убогу и недостојну молитву моју, Ти, који спасаваш оне који се у Тебе уздају, који не одбацујеш мољења грешних, који пружаш руку Своју обореноме. Руководи путеве моје у страху Твоме, и дај ми сузе умилења. Мислене очи душе моје уздигох к Теби, Господе, не одбацуј ме од лица Твога, јер је благословено Име Твоје у векове векова. Амин.

СЕДМО СУЗНО МОЉЕЊЕ

Суботом увече

Благодат Твоја, Господе, подарила ми је да Ти кажем: "Као једини Благ и Саздатељ свих нас, прости безакоња и грехе, служи Твоме грешноме и незахвалноме. Знаш, Господе, да гресима превазилазим све људе, али имам за прибежиште свепревазилазећи бездан милости Твоје. Уверен сам да примаш и милујеш све који притичу благодати Твојој, и као предзналац, Владико, провидиш срце дошавшег, па као купца који је дошао са великим богатством, примаш онога који Ти сведушно прилази. Јер желиш да видиш покајање, и радујеш се усрђу слугу Твојих, који се подвизавају. Мени недостојном служи Твоме. даруј сузе да бих са просвећеним умом, љубављу и вером умолио, ни са чим упоредиву. доброту Твоју, и исцелио се од скривених рана својих. Покажи, дакле, и пројавиће се на мени бедном милосрђе Твоје. Од мучења које сам заслужио, избави ме. Нека се пројави благодат Твоја и на мени, као /што се пројављује/ увек и свуда, на безбројном мноштву немарних. И као што си благословом Твојим напунио судове за воду, тако и срце моје напуни благодаћу и благошћу Својом."

Болећива мати чак и када је одбачена од свога детета, не може да га презре, Господе, јер у њој надвлађује материнска осетљивост. Слично се може видети и код птица и животиња, које си Ти створио, Господе. Али оне неће изаћи на Суд, а ја ћу заслужити казну чак и за празну реч, за лукаву помисао и за саму жељу. Мимо тога, чим ми се укаже прилика за уживање, ја истог часа све заборављам, и као безуман, у свему се покуравам греху сујетан, гневљив, ослабљен, лењ, расејан, стомакоугодник, сластољубив и сав у нечистотама, ја се сваког часа губим и не схватајући то.

Пројава благодати Твоје, човекољубиви Владико, доноси сладост, тишину и умилење; не оклевајући, спаси ме човекољубиви, преблаги Господе, по великој доброту Твојој.

ОСМО СУЗНО МОЉЕЊЕ

Недељом увече

Као да стојим пред страшним престолом Твојим, Господе, и видим осуду и изобличење дела мојих, и Твој прекор, који ме бедног удаљава од светог лица Твог и баца у неподношљиве муке. И као што бих Те тада призивао, тако и сада са страхом и сузама вапијем к Теби: "Праведан си, Судијо, и праведан је суд Твој, и никаква ми неправда није учињена. Добри и свети Анђели, проливајте сузе за мном, јер се не смиловах на самог себе, презревши милост Божију, и подвргавши се на крају, сасвим оправданој, казни. Господ ми је указивао милост. а ја сам се неразумно односио према томе. и сада се Он оправдано окреће од мене".

Анђели ће тада, наравно, са гневом рећи: "Сада није време за покајање, него за отплаћивање. Убеђивање сада нема никакву моћ, немоћне су и сузе покајања, јер изобилније су оне проливане од мука; сада се не чују непрестани уздаси, него непрестана туга. Иди и прими горку и тешку плату за дела своја, горећи у пламену као нечиста твар, и распаљујући неугасиву геену нештољиве звери и љутога црва; наслади се као син таме, који заволе вечни мрак; весели се гледајући црне зраке, ради којих си презрео вечну светлост." Тамо, тамо ће бити непрестани плач и болни шкргут зуба. Тешко теби, јадна душо моја, обнажена си од свих добрих дела! Како ћеш погледати непоткупљивог Судију, на Арханђеле који пред Њим стоје и славе Га, и земнородне који, такође, пред Њим стоје обнажени? Сви они дрхте од страшног престола, јер ће Суд бити без милости, онима који овде нису чинили милост. Авај! јадиковаћеш тада, душо, али неће бити ни гласа, ни одзива. Све ће се променити, све ће постати другачије и добити тужан изглед; започеће тада осми век.[1] Вечно ће се веселити праведници и вечно мучити они други, који нису ничим обрадовали Бога свег створеног, и сада нису онакви каквима су се показивали. Овде, коначно, завапимо Богу, јер Он је објављивао /вољу Своју/ људима посредством светих Својих.

Казујем Теби, Господе, све; опрости слуги непотребном, не презри моје бедно искање; пружам оскврнављене руке, не одбацуј мене, узаврелог страстима, већ погледај на мене човекољубиво, са благоусрдним милосрђем Твојим; оскврнавих себе сластољубљем, обешчастих душевну лепоту, освојен сам плотским мудровањем, уништих пређашње своје достојанство, послушах подмуклог непријатеља и начиних идоле страсти, испуњавах прохтеве свога стомака, помрачих светлост ума и, имајући част истинског синовства, уподобих се бесловесној стоци. Обузима ме страх и трепет када се сетим смрти која се неприметно приближава свакоме, а ја остајем исти и не исправљам се.

Из дубине вапим к Теби, Господе, припадам Ти, и са сузама уздишем. Буди милостив и човекољубив, само у Тебе, полажем све наде своје. Дај да се избавим од долазећег гнева који ми прети осудом тамо. Благоволи да се моја окамењена душа покаже плодна у добродетели. Бесплодне помисли моје истреби огњем Твога Светог Духа. Не посеци ме као бесплодно дрво и не баци ме у огањ неугасиви, чинећи од мене храну за огањ као сламу, већ ме као пшеницу сакупи, Боже мој. Колена срца свога приклањам ја окајани, не усуђујући се да погледам на небо. Прими мољење од нечистих усана, Саздаатељу, једини безгрешни.

Свемоћни Царе свих, који си свргао бунтовног Велијара, избави ме од сваког безакоња. Анђели и смртни празнују видећи моје обраћење. Ја презрех Твоје живоносне заповести, преварен гнусним делима. Не узгнушај се, Владару добри, већ ме избави од ропства лукавоме. Са срдачним страхом умилоствљавам Тебе, који си ме саздао по произвољењу Твоме, и заволео ме силно не тражећи ништа за узврат, тако да си се мене ради оваплотио и смрт претрпео. А сада се ја грешни показујем као онај који је заборавио толику љубав Твоју, Избавитељу; сав постадох роб задовољстава, оскврнавих тело и душу. Сваки дан вапијем: "Сагреших", а не престајем чинити зло. Сада осуђен пред Тобом стојим, али ми, Благои, као милостив и човекољубив Бог, даруј опроштај за моја зла дела.

Богородице Дјево, Мајко Божија, двери небеска и кивоте, у Тебе полажем наду спасења, спаси ме, Владарко, не тражећи ништа за узврат.

Мноштво Анђела на небесима непрестано уздишу за мном, да не буде изненадно узета душа моја, и да не доспем у реке огњене. Страшни законодавци, Апостоли, који заседају са Судијом, као и сапрестолни, маченосни и застрашујући Анђели, деле међу собом срца грешних. Заридаће тада све што дише, авај, несрећама нема краја. Предупреди, душо, све ово, подражавајући туговању блуднице.

Избави ме тада, Спаситељу, од страшне претње ужасних мука. Тебе непрестано певају Херувими и Серафими који лете. Пукови небески, служећи Ти, певају Те, у Тројици Једнога. Ти, Оче, нерођена Светлости, имаш сабеспочетног Сина Свога, имаш савечног Духа Свога, који свима

даје дах живота; пошто си испуњен милосрђем, добротом и благошћу, молитвама мученика, пророка, апостола, преподобних и светих, прими и наше гласове, Оче небески.

Господе, слава Теби! Њему слава и власт са свесветим, благим и животворним Духом Његовим, сада и свагда и у векове векова. Амин.